

**Program edukacyjno – wychowawczy pt. ” Warszawa – stolica Polski”
przeznaczony dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim w
Zespole Placówek Specjalnych w Tczewie.**

Opracowała: mgr Bogumiła Orlikowska

W S T Ę P

W dobie powszechnej globalizacji słowa patriotyzm i patriota nabierają szczególnego znaczenia.

Od najmłodszych lat kształcimy nasze dzieci na prawdziwych obywateli państwa polskiego. Treści programowe z różnych przedmiotów, głównie języka polskiego oraz historii, przyczyniają się do rozbudzania uczuć patriotycznych. Odbywa się to zazwyczaj z okazji ważnych rocznic historycznych, np. rocznicy wybuchu II wojny światowej, Święta Odzyskania Niepodległości - 11 listopada, Święta Konstytucji 3-go Maja.

Program " Warszawa-stolica Polski" napisałam z okazji kolejnej ważnej rocznicy , a mianowicie 70-tej rocznicy wyzwolenia miasta Warszawy spod okupacji hitlerowskiej. Program ten miał za zadanie określić historyczne, patriotyczne i polityczne znaczenia Warszawy dla Polaków. Jego zadaniem było również zapoznanie uczniów z historią i zabytkami stolicy oraz podkreślenie roli Warszawy w kształtowaniu kultury narodowej.

Tematyczne spotkanie z Warszawą było ciekawą lekcją historii, geografii, sztuki oraz interesującą rozrywką. Dlatego właśnie główne treści polonistyczne zostały zintegrowane z tematyką pojawiająca się również na lekcjach historii. Dotyczyło to tematów poświęconych czasom II wojny światowej i bohaterskiej postawie obywateli Warszawy w walce z okupantem. W czasie realizacji programu potrzebne były również wiadomości zdobyte na lekcjach informatyki -wyszukiwanie informacji encyklopedycznych na temat herbu stolicy czy historii miasta Warszawy. Niezbędna okazała się także znajomość podstaw w obsłudze programu komputerowego Power Point oraz Word. W trakcie realizacji programu odwoływałam się do wiedzy uczniów zdobytej na lekcjach muzyki - piosenki o Warszawie oraz wykorzystałam umiejętności plastyczne – rysowanie i kolorowanie pomnika Syreny.

Program "Warszawa- stolica Polski" przeznaczony był dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim. Treści i metody pracy dostosowane były do indywidualnych możliwości percepcyjnych poszczególnych osób. Treści programowe były tak

dobrane, aby rozwijały nie tylko sferę poznawczą, czyli wzbogacały o nową wiedzę tematyczną, ale również usprawniały zaburzone receptory-stąd wiele celów rewalidacyjnych ,np. usprawnianie pamięci i logicznego myślenia, usprawnianie koordynacji wzrokowo-ruchowej, doskonalenie motoryki małej.

Ważne miejsce w omawianym programie zajmuje także cała sfera wychowawcza. Odnosi się ona głównie na wzbudzaniu w uczniach poczucia dumy narodowej z faktu bycia Polakiem, rozwijania uczucia miłości do kraju i jego stolicy, szacunku dla bohaterstwa mieszkańców Warszawy w walce z niemieckim okupantem w czasach II wojny światowej.

CEL GŁÓWNY:

1. Rozbudzanie zainteresowań i pogłębianie wiedzy na temat dawnej i współczesnej Warszawy.
2. Uświadomienie znaczenia słowa "stolica" - miasta będącego siedzibą centralnych organów władzy państwowej, największym ośrodkiem kultury, nauki oraz sercem państwa.
3. Integracja wiedzy i edukacji międzyprzedmiotowej (język polski, historia, informatyka, plastyka, muzyka).
4. Kształtowanie umiejętności wykonywania prac plastycznych na podany temat.
5. Rozwijanie w uczniach postawy ciekawości oraz umiejętności odnajdywania informacji na temat Warszawy w multimediami.
6. Publiczne prezentowanie swoich wiadomości podczas konkursu wiedzy.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

1. Poznanie legendy mówiącej o powstaniu naszej stolicy - "Wars i Sawa".
2. Prawidłowe znaczenie pojęcia "legenda" i "stolica".
3. Kolejne stolice Polski, postać Kazimierza III Wazy.
4. Inne legendy związane z Warszawą - "Złota kaczka".
5. Poznanie najważniejszych zabytków Warszawy.
6. Zapoznanie się z herbem miasta-jego wyglądem, usytuowaniem i znaczeniem.
7. Poznanie historii, a zwłaszcza bohaterskiej postawy miasta podczas

II wojny światowej - fragmenty filmów "Akcja pod Arsenalem", "Pianista".

8. Budowanie emocjonalnej więzi ze stolicą kraju.

9. Kształcenie uczuć patriotycznych.

10. Budzenie wrażliwości na piękno naszej stolicy.

11. Kształtowanie wrażliwości estetycznej.

12. Kształtowanie samodzielności i wytrwałości w dążeniu do celu.

13. Rozwijanie umiejętności prezentowania zdobytej wiedzy w trakcie konkursu.

14. Wzbudzanie poczucia własnej wartości dzięki osiągniętych sukcesom konkursie wiedzy.

PROCEDURY OSIĄGANIA CELÓW

Metody dydaktyczne:

-oparte na słowie

- czytanie
- pogadanka
- opis

-oparte na obserwacji

- pokaz
- demonstracja

-oparte na praktycznym działaniu uczniów

- ćwiczenia przedmiotowe
- pokaz multimedialny

-metody aktywizujące

- metody audiowizualne
- dyskusja

- gry i zabawy edukacyjne

-metody eksponujące

- film
- prezentacja multimedialna
- utwory muzyczne

FORMY PRACY:

-indywidualna zróżnicowana

-grupowa

-zbiorowa

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

-prezentacja wykonana przy pomocy programu Power Point

-filmy DVD

-gry dydaktyczne

-karty pracy z ćwiczeniami, krzyżówkami, rebusami, konkursami

-papier, kredki ,farby do wykonywania ilustracji

-teksty wierszy i legend poświęconych Warszawie

-nagrania piosenek o naszej stolicy

CHARAKTERYSTYKA PROGRAMU

Program "Warszawa - stolica Polski" przeznaczony był dla uczniów klas IV, V i VI z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim. Realizowany był w czasie zajęć pozalekcyjnych w wymiarze 2 godzin tygodniowo. W zajęciach uczestniczyły dzieci przebywające w Grupach Wychowawczych Zespołu Placówek Specjalnych w Tczewie.

Program uzyskał pozytywną opinię Rady Pedagogicznej Placówki i został dopuszczony mocą uchwały do realizacji dnia 11 grudnia 2014 roku.

OPIS I ANALIZA

Podstawowym warunkiem wdrożenia programu było umożliwienie prowadzenia zajęć w formie spotkań pozalekcyjnych. Programem objęto dzieci przebywające w Grupach Wychowawczych naszej placówki. Konieczny był również dostęp do komputerów (przynajmniej 2) oraz Internetu. Zarówno laptopy jak i Internet zorganizowałam we własnym zakresie.

Na lekcjach planowane było wykorzystanie oprogramowania użytkowego Microsoft Word, Power Point, edukacyjnego Encyklopedia PWN oraz Internetu. Uczniowie mogli zapoznać się z prezentacją multimedialną przygotowaną przy pomocy nauczyciela oraz obejrzeć fragmenty filmów fabularnych - "Pianista" oraz "Akcja pod Arsenalem".

TREŚCI PROGRAMOWE

1. Poznajemy legendę na temat powstania Warszawy

- poznanie legendy "Wars i Sawa" mówiącej o początkach miasta Warszawy
- słuchanie z uwagą treści legendy czytanej przez nauczyciela
- udzielanie poprawnych stylistycznie i treściowo odpowiedzi na zadane przez nauczyciela pytania
- układanie planu wydarzeń z rozsypanki zdaniowej
- tworzenie komiksu obrazkowego do treści legendy
- zabawa "Prawda czy fałsz" jako podsumowanie zajęć

Przewidywane osiągnięcia ucznia :

- zna treść legendy i rozumie tekst czytany głośno
- rozumie definicję słowa "legenda"
- wie, jak według legendy powstała nasza stolica

- potrafi odróżnić fikcję literacką od faktów historycznych
- układa historyjkę obrazkową związaną z legendą we właściwej kolejności

2. Dawne stolice Polski

- zapoznanie uczniów z legendą pt. "Orle gniazdo" jako nawiązanie do dziejów pierwszej stolicy Polski-Gniezna
- Kraków i siedziba królów Polski - Wawel
- rola Zygmunta III Wazy w ustanowieniu Warszawy stolicą Polski
- pisownia nazw geograficznych wielką literą

Przewidywane osiągnięcia ucznia :

- potrafi wymienić nazwy kolejnych stolic Polski
- umie wskazać miasta: Gniezno, Kraków, Warszawę na mapie Polski
- wie, kto i w jakich okolicznościach przeniósł stolicę Polski z Krakowa do Warszawy
- potrafi rozwiązać krzyżówki i inne rebusy z hasłami kolejnych stolic naszego kraju
- zapisuje poprawnie ortograficznie nazwy miast używając wielkich liter

3. Herb naszej stolicy

- wyodrębnienie z legendy postaci Syrenki
- opis herbu naszej stolicy z wykorzystaniem rozsypanki zdaniowej
- umiejscowienie pomnika Syreny w Warszawie
- odszukanie w Internecie wiadomości na temat herbu Warszawy, jego historii i przeobrażeń
- ekspresja plastyczna-pomnik Syreny

Przewidywane osiągnięcia ucznia:

- potrafi samodzielnie opisać wygląd herbu Warszawy
- wie, gdzie w stolicy znajdują się pomniki Syreny
- korzysta z różnych źródeł informacji
- rozwija uzdolnienia plastyczne, jednocześnie utrwalając wizerunek herbu

4. Najbardziej znane legendy warszawskie.

- poznanie treści legendy Artura Oppmana pt. "Złota Kaczka"
- ustalenie kolejności wydarzeń
- znaczenie morału zawartego w legendzie
- dawna Warszawa w utworze Oppmana

Przewidywane osiągnięcia ucznia:

- zna treść legendy
- opowiada przebieg wydarzeń w kolejności chronologicznej
- potrafi wytłumaczyć przesłanie utworu i odnieść je do obecnej rzeczywistości

5. Główne zabytki Warszawy

- "Warszawa" - omówienie wiersza Juliana Tuwima jako wstęp do zajęć
- przedstawienie wybranych zabytków stolicy i omówienie ich roli w historii miasta
- dzieje Zamku Królewskiego- historia, czasy II wojny światowej i współczesność. Analiza opowiadania Stanisława Aleksandraka pt. "Opowieść o Zamku Królewskim"
- Łazienki- Pałac na Wodzie-powstanie i znaczenie
- Stare Miasto z kolumną Zygmunta

Przewidywane osiągnięcia ucznia:

- zna nazwy zabytków
- zna postać polskiego poety-autora wiersza o Warszawie Juliana Tuwima
- rozróżnia i nazywa główne zabytki Warszawy
- potrafi ułożyć z puzzli ilustracje przedstawiające główne zabytki Warszawy
- zna dzieje Zamku Królewskiego-historię i współczesność
- potrafi omówić rolę Zygmunta III Wazy w historii Warszawy

- kształtowanie wrażliwości na piękno architektury
- wzbudzanie poczucia dumy narodowej

6. Warszawa z czasów okupacji hitlerowskiej

- przedstawienie losów stolicy w latach 1939-1945
- powstanie warszawskie-walka z okupantem i bohaterstwo ludności
- zniszczenia powojenne
- obejrzenie prezentacji multimedialnej ukazującej Warszawę powojenną
- udział całego narodu w odbudowie miasta Warszawy
- obejrzenie fragmentów filmu Romana Polańskiego pt. "Pianista" oraz filmu "Akcja pod Arsenalem"
- budzenie uczuć patriotycznych i dumy z faktu bycia Polakiem

Przewidywane osiągnięcia ucznia:

- zna najważniejsze fakty historyczne dotyczące stolicy z czasów II wojny światowej
- rozumie wkład całego społeczeństwa w odbudowę miasta
- dostrzega różnice pomiędzy dawną i współczesną Warszawą
- umie zinterpretować obejrzone filmy pod kątem zdobytej na lekcjach wiedzy
- odczuwa podziw i szacunek dla wszystkich Polaków walczących o wolną ojczyznę
- rozumie słowo "patriota" i potrafi odnieść je do własnej osoby
- układa wielozdaniową wypowiedź na podstawie obejrzanego filmu

6. Warszawa nowoczesna

- zapoznanie uczniów z nowoczesnymi budowlami miasta, tj. Pałacem Kultury i Nauki, Pałacem Prezydenckim, Gmachem sejmu, lotniskiem międzynarodowym im Fryderyka Chopina, Dworcem Centralnym, metrem.
- przekazanie wiedzy w postaci prezentacji multimedialnej
- zwrócenie uwagi na rolę wyżej wymienionych budynków i obiektów w życiu mieszkańców Warszawy i Polski

- kształtowanie potrzeby poszanowania i dumy z piękna naszej stolicy

Przewidywane osiągnięcia ucznia:

- dostrzega różnice w budownictwie dawniej i dziś
- umiejętnie dokonuje obserwacji
- potrafi omówić znaczenie poszczególnych budowli w życiu mieszkańców Warszawy i całego społeczeństwa
- umie wskazać na ilustracji i nazwać poszczególne budynki miasta
- potrafi ułożyć puzzle przedstawiające współczesne budownictwo naszej stolicy
- umie dopasować obiekt do krótkiej informacji na jego temat-ćwiczenia
- poprawnie udziela odpowiedzi na zabawę "Tak-nie" usprawniającą logiczne myślenie i podsumowującą wiedzę ucznia nadany temat

7. Pomniki sławnych Polaków w Warszawie

- zgadywanka -kogo przedstawia ilustracja-na podstawie kolejno odsłanianych fragmentów ilustracji uczniowie odgadują i nazywają postać historyczną
- rozwiązanie zagadki tematycznej "O kim mowa?"-na podstawie fragmentów opisujących życie i osiągnięcia wybitnych Polaków uczniowie odgadują imię i nazwisko (Mikołaj Kopernik, Adam Mickiewicz, Zygmunt III Waza i inni).
- przedstawienie pomników sławnych Polaków znajdujących się w Warszawie
- ułożenie postaci znajdujących się na ilustracji według okresu, w którym żyli

Przewidywane osiągnięcia ucznia:

- nazywa postacie historyczne przedstawione na obrazku - pomniki Warszawy
- potrafi przedstawić główne wydarzenia i osiągnięcia z życia osoby będącej na pomniku
- określa wiek, w którym dana osoba żyła i działała

8.Prezentacja multimedialna jako utrwalenie i podsumowanie zdobytej wiedzy.

Uczniowie pracują w grupach w programach Word i Power Point . Za zadanie mają przedstawić Warszawę z jej zabytkami , historią i współczesnością. Przygotowują prezentację przy pomocy nauczyciela. Dobór ilustracji dowolny. Ilość obrazów-10.

Program "Warszawa- stolica Polski" zakończy konkurs wiedzy.

Konkurs wiedzy odbywał się w 2 grupach 3-osobowych i przebiegał będzie w dwóch etapach:

- I etap-odpowiedzi z wiedzy teoretycznej na wylosowane pytania
- II etap-zastosowanie wiedzy w praktyce, wykonanie wylosowanych zadań

Oceniana była poprawność udzielanych odpowiedzi i wykonywanych zadań.

Punktacja:

- 2 punkty za prawidłową odpowiedź
- 1 punkt za odpowiedź w połowie poprawną
- 0 punktów za złą odpowiedź lub jej brak

Treści konkursu:

Pochodzenie (legendarne) nazwy Warszawa, najbardziej znane legendy warszawskie. Usytuowanie geograficzne stolicy na mapie Polski. Zygmunt III Waza-monarcha, który zdecydował o przeniesieniu stolicy z Krakowa do Warszawy. Najbardziej znane zabytki stolicy. Charakterystyczne budynki użyteczności publicznej znajdujące się w Warszawie obecnie. Sławne pomniki stolicy. Znaczenie słów " stolica", "legenda".

Komisja sędziowska:

- dyrektor szkoły podstawowej
- nauczyciel języka polskiego
- nauczyciel historii

EWALUACJA:

Aby przekonać się , czy cele wychowawcze i edukacyjne zostały zrealizowane, a uczniowie opanowali wymagane umiejętności i poszerzyli swoją wiedzę, konieczne jest przeprowadzenie ewaluacji. W wyniku tego procesu otrzymamy niezbędne informacje do oceny wartości

merytorycznej i metodycznej programu i wskazówki do jego modyfikacji.

Program przeznaczony był dla dzieci z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim i umiarkowanym. W trakcie poznawania treści programowych oceniałam uczniów z wiadomości, umiejętności, rozumienia faktów. Uczniowie samodzielnie lub przy mojej pomocy potrafili:

- wskazać na mapie obecną i dawne stolice Polski
- przedstawić kolejność wydarzeń w legendzie „Wars i Sawa”
- odróżnić fikcję od faktów historycznych
- opisać herb naszej stolicy
- wymienić najciekawsze zabytki
- rozpoznać pomniki sławnych osobistości
- korzystać z różnych środków przekazu i informacji
- umocnić swoją tożsamość obywatelską

Aby oszacować efektywność programu wykorzystałam kilka różnych sposobów ewaluacji.

Pierwszym było uzupełnienie kart pracy w trakcie zajęć lekcyjnych i samodzielne rozwiązywanie postawionych uczniom problemów.

Kolejnym sposobem było wykonanie w grupach przy pomocy nauczyciela krótkiej prezentacji multimedialnej na temat Warszawy, jej historii i zabytków. Uczniowie właściwie dobrali potrzebny materiał i odpowiednio go określili.

Elementem podsumowującym program był konkurs wiedzy na temat naszej stolicy pt. „Warszawa – stolica Polski”, w którym uczniowie okazali się dużą wiedzą i umiejętnościami wyniesionymi z zajęć. Procentowy wskaźnik opanowanego materiału wynosił 70 procent.

Nadrzędnym jednak efektem, którego osiągnięcie jest trudno zmierzyć bezpośrednio po realizacji programu, jest kształtowanie młodego człowieka pełnego dumy narodowej płynącej z faktu bycia Polakiem – patriotą.

- wszystkie czynności uczniów oceniane będą przez pryzmat ich indywidualnych możliwości i umiejętności

- duże znaczenie będzie miała aktywność własna uczniów

- wyniki konkursu, którego celem będzie podsumowanie treści zawartych w programie

- wzbudzenie poczucia przynależności do określonego kręgu kulturowego, z jego historią i współczesnością

- poczucie dumy narodowej z faktu bycia Polakiem

Bibliografia:

Oppman A., "Legendy warszawskie", Krajowa Agencja Wydawnicza ,Rzeszów 1989.

Budrewicz O., "Warszawa", Wydawnictwo BOSZ, Olszanica 2005

Dobrowolska H., Konieczna A., Dziabaszewski W., "Wesoła szkoła. Kształcenie zintegrowane w klasie II, WSiP, Warszawa 2001

Kosińska A., " Język polski. Wspólna wędrówka", WSiP, Warszawa 2003

Program edukacyjno – rewalidacyjny pt. „Ruch, radość, rozwój” przeznaczony dla uczniów Ośrodka Rewalidacyjno – Wychowawczego w Zespole Placówek Specjalnych w Tczewie.

Opracowała: mgr Bogumiła Orlikowska

WSTĘP

Pomysł na wprowadzenie programu " Ruch, radość , rozwój" powstał w czasie pracy w Zespole Terapeutyczno - Wychowawczym z dziećmi upośledzonymi umysłowo w stopniu znacznym i głębokim. Bezpośrednią inspiracją do napisania programu był mój uczeń Dawid Szamp, chłopiec z dużymi ograniczeniami ruchowymi, uwielbiający wszelkie formy zabaw ruchowo-muzycznych.

Zabawa jest najbardziej twórczą formą rozwoju intelektualnego i fizycznego dzieci w normie intelektualnej oraz dzieci z problemami zdrowotnymi wynikającymi z upośledzenia umysłowego oraz niedyspozycji fizycznych. Jest także pierwszą formą uczenia się i rozwoju człowieka. Aktywność poprzez zabawę rozwija i integruje ludzi. W zabawie dziecko ma możliwość działania, angażowania się zmysłami, doświadczając przy tym radości, przyjemności i samych pozytywnych emocji. Dlatego właśnie napisany przeze mnie program nosi tytuł "Ruch, radość, rozwój", ponieważ w takiej właśnie kolejności następuje rozwój dziecka. Podstawą jest ruch, który nieodłącznie wiąże się z radością, a połączenie ruchu i radości warunkuje prawidłowy rozwój emocjonalny, intelektualny i fizyczny dziecka.

Bardzo ważne jest, aby zabawę dostosować do aktualnego stadium rozwoju dziecka.

Stymulowanie psychoruchowego rozwoju dzieci upośledzonych umysłowo w stopniu znacznym i głębokim właśnie poprzez zabawę sprzyjać ma dalszemu wszechstronnemu fizycznemu i psychicznemu rozwojowi. Celem proponowanych przeze mnie zajęć jest zastosowanie zabaw ruchowych jako formy nauki, która aktywizuje cały układ nerwowy.

CELE PROGRAMU:

- stymulowanie wszechstronnego rozwoju dziecka poprzez właściwie dobrane ćwiczenia

ruchowe

- wyrównywanie braków w poszczególnych obszarach rozwoju dziecka
- korygowanie zaburzonych funkcji
- czerpanie radości i satysfakcji ze wspólnej zabawy i umiejętności współdziałania w grupie
- stworzenie warunków umożliwiających rozwój aktywności własnej
- eliminowanie niepożądanych zachowań i utrwalanie pozytywnych wzorców

METODY:

- metody pracy i zabawy oparte o kontakt z ciałem:
 1. zabawy paluszkowe
 2. zabawy manipulacyjne
 3. masażyki
 4. Program Aktywności Marianny i Christophera Knill
 5. Metoda Ruchu Rozwijającego wg Weroniki Sherborne

FORMY PRACY:

-indywidualna zróżnicowana

-grupowa

CHARAKTERYSTYKA PROGRAMU

Program "Ruch, radość, rozwój" realizowany będzie w grupach "C", "D", "E" Ośrodka

Rewalidacyjno - Wychowawczego w ramach zajęć relaksacyjno - rekreacyjnych przy Zespole Placówek Specjalnych w Tczewie. Programem objęci zostaną uczniowie z upośledzeniem umysłowym w stopniu znacznym i głębokim. Na realizację programu przeznaczam 1 godzinę tygodniowo w miesiącach: styczeń, luty, marzec, kwiecień 2015 roku.

TREŚCI PROGRAMOWE

Zabawy manipulacyjne.

Zabawy manipulacyjne są najprostszą formą zabawy i występują przede wszystkim w początkowym okresie rozwoju dziecka. Doskonalenie zachowań ucznia polega na trzymaniu różnych przedmiotów i manipulowanie nimi. Mogą to być różnego rodzaju klocki, pudełka, grzechotki, drewniane łyżeczki, miski, miękkie piłki, itp. Wraz z nabywaniem coraz większej sprawności ruchowej rąk dziecko może śledzić skutki swych działań. Przykładem może być wyjmowanie mniejszych pudełek z większych, poznanie kształtu różnych klocków, koralików, zabawek, zabawa grzechotką, piłeczką, balonem, itp. Zabawy te pozwalają na poznawanie przedmiotów wszystkimi zmysłami oraz przyczyniają się do rozwoju motoryki małej.

Zabawy paluszkowe

Zabawy paluszkowe są formą dziecięcej aktywności, w której nauczyciel wykorzystuje całą rączkę lub poszczególne paluszki ucznia do wspólnej zabawy. Jest to połączenie ruchów rąk z wypowiedzianymi jednocześnie słowami i z towarzyszącą im muzyką. Dostarczając dziecku doznań dotykowych pozwalamy mu poznać własne ciało, poczuć jego odrębność, nawiązać bezpośredni kontakt z drugim człowiekiem. Bliski kontakt nauczyciela z uczniem daje mu poczucie bezpieczeństwa i zaspakaja podstawowe potrzeby psychiczne i emocjonalne. Dużym plusem zabaw paluszkowych jest fakt, iż poprzez ich wielokrotne powtarzanie uczeń potrafi przewidzieć rozwój zdarzeń, czyli kolejność wykonywanych w trakcie zabawy czynności.

Przykłady zabaw:

1. *Kosi, kosi łapci.*

Kosi, kosi łapci. Jedziemy do babci.

Babcia da nam serka,

A dziadek cukierka.

A dziadek cukierka.(bis)

2. Mam pięć paluszków

Mam pięć paluszków u ręki lewej (poruszamy palcami lewej ręki)

I pięć paluszków u ręki prawej(poruszamy palcami prawej ręki)

Pięć to niedużo, ale wystarczy

Do każdej pracy i do zabawy(kręcimy dłońmi w nadgarstkach i poruszamy palcami)

Kciuk, wskazujący , potem środkowy

Po nim serdeczny, na końcu mały.

Pierwszy i drugi, trzeci i czwarty

Na końcu piąty- trochę nieśmiały.(poruszamy kolejno palcami)

3. Bawiły się dzieci

Bawiły się dzieci, bawiły paluszkami.

Jak jeden nie może, to drugi mu pomoże.

Bawiły się dzieci, bawiły paluszkami.

Jak drugi nie może ,totrzeci mu pomoże.

Bawiły sie dzieci, bawiły paluszkami.

Jak trzeci nie może, to czwarty mu pomoże.

Bawiły się dzieci, bawiły paluszkami.

Jak czwarty nie może, to piąty mu pomoże.

Bawiły się dzieci, bawiły paluszkami.

Jak rączka nie może, to łokieć mu pomoże.

Bawiły się dzieci, bawiły paluszkami.

Jak łokieć nie może , to czoło mu pomoże.

Bawiły sie dzieci , bawiły paluszkami,

Jakczoło nie może, to głowa mu pomoże.

Bawiły się dzieci, bawiły paluszkami.

Jak głowa nie może, to nic juz nie pomoże.

4. Każda rączka

Każda rączka, każda rączka

Pięć paluszków ma, pięć paluszków ma.

Paluszki składamy, wszystkimi klaskamy

Raz i dwa, raz i dwa.

5. Rodzinka paluszków

Ten paluszek to dziadunio (chwytny kciuk dziecka)

Obok jest babunia (prostujemy palec wskazujący dziecka)

Największy -to tatuś (palec środkowy)

A przy nim mamunia (serdeczny palec)

A to jest dziecina mała (mały palec)

A to twoja rączka cała (podnosimy rękę dziecka do góry)

Rymowanki-przytulanki, czyli wierszyki na dziecięce masażyki.

Ta część pracy z dzieckiem polega na zabawie opartej na dotyku. Prezentowana forma zabawy służy pogłębieniu więzi uczuciowej i fizycznej pomiędzy nauczycielem i uczniem. Małe dziecko poznaje świat i uczy się go spontanicznie poprzez dotyk i ruch. Te dwa zmysły są dla niego źródłem wiedzy o świecie. Poprzez dotykanie, głaskanie i poklepywanie okazujemy dziecku zainteresowanie i wzbudzamy poczucie bezpieczeństwa. Regularne i wrażliwe stosowanie dotyku sprzyja nawiązaniu kontaktu z dziećmi dotkniętymi poważnymi i sprzężonymi zaburzeniami rozwojowymi. Dzieci, które z natury są bardzo pobudliwe, mające problemy z uspokojeniem się czy zrelaksowaniem osiągają stan relaksu szybciej, gdy do muzyki, której akurat słuchają dołączają słowa i ruch w różnorodnej formie. Można więc powiedzieć, że rymowanki- przytulanki są formą oddziaływania terapeutycznego, która zaspakaja wiele potrzeb psychicznych dzieci, w tym potrzebę miłości, bezpieczeństwa, radości i śmiechu, zabawy i ruchu.

Przykłady zabaw:

1. List do babci

Kochana babciu.

Dziecko siedzi zwrócone do nas plecami, masujemy jego

plecy-"

Kropka.
plecach dziecka.

"wygładzamy papier listowy".Piszemy palcem na

Piszę Ci, że
kontynuujemy

Z wyczuciem naciskamy plecy w jednym miejscu,

Mamy w domu kotka.

pisanie.

Kropka.

Znów stawiamy kropkę.

Kotek chodzi,

Kroczymy palcami

kotek skacze,
palcach.

"skaczymy" opierając dłoń na przemiast na przegubie i na

kotek drapie,

Delikatnie drapiemy dziecko po plecach.

kotek chrapie.

Opieramy na nich głowę i udajemy chrapanie.

Składamy list,

Krzyżujemy ręce dziecka,

naklejamy znaczek

dotykamy jego czoła wewnętrzną stroną dłoni.

i zanosimy na pocztę.

Bierzemy ucznia na ręce i spacerujemy z nim.

2. Bocian i szpak.

A to było tak:

Dziecko leży na brzuchu

bociana drapał szpak,

lub siedzi zwrócone do nas plecami.

a potem była zmiana

Lekko drapiemy je po jednej łopacie,

i szpak drapał bociana.

mocniej drapiemy po drugiej.

Co wynika z tej zmiany?

Prosimy , by pokazało lub nazwało tę stronę,

Kto był bardziej podrapany?

po której silniej odczuwało drapanie.

A było też i tak:

bociana dziobał szpak,

Lekko stukamy w plecy dziecka,

a potem była zmiana

stukamy w plecy w innym miejscu,

i szpak dziobał bociana.

stukamy w plecy w trzech dowolnych miejscach.

Potem były jeszcze trzy zmiany.

Ile razy szpakbył dziobany?

3. Sześć parasoli.

Kiedy deszcz na dworze pada,

to w szatni stoi kolorowych
plecy

parasoli gromada.

Ten pierwszy w esy-floresy

-to parasol Teresy.

Drugi - czerwony w kółka

-to parasol Jurka.

Trzeci- beżowy w kropki

-to parasol Dorotki.

Czwarty-żółty w kwiatki

-to parasol Beatki.

Piąty - w ciapki zielony

-to parasol Ilony.

Szósty- niebieski w kratkę

-wybrał sobie Małgorzatkę.

Z Małgorzatką chodzi wszędzie

i czeka, aż deszcz będzie.

Dziecko leży na brzuchu.

Zabawę rozpoczynamy lekko stukając w

dziecka wszystkimi palcami,

potem po kolei rysujemy elementy,

o których mowa w tekście.

4. Małpy. (wiersz Jana Brzechwy)

Małpy skaczą niedościgle,
plecami.

Dziecko siedzi zwrócone do nas

małpy robią małpie figle.
skoki,

Niech pan spojrz na pawiana,
co za małpa, proszę pana!
za ucho,

czochramy jego włosy, lekko łaskoczemy.

twarzą do nas i zaglądamy w oczy.

Naśladujemy dłońmi po jego plecach

na przemian opierając je na przegubach i na
palcach. Z wyczuciem pociągamy dziecko

Odwracamy

5. Placek.

Baba placek ugniatła,
wyciskała, wałkowała.

Raz na prawo, raz na lewo,
potem trochę w przód i w tył,
żeby placek dobry był.
kierunkach.

Cicho.... cicho.... placek rośnie
w ciepłym piecu u babuli.

A gdy będzie upieczony,
każdy brzusek zadowolili.

dłońmi koło.

Dziecko leży na brzuchu.

z wyczuciem ugniatamy plecy dziecka.

Delikatnie ściskamy je za boki, przesuwamy
obie dłonie po jego plecach,

przesuwamy dłonie w odpowiednich

Przykrywamy dziecko rękami lub całym ciałem.

Głaszczemy dziecko po plecach, zataczając

Inne rodzaje zabaw z cyklu "Przytulanki" przeprowadzę w oparciu o książkę opracowaną przez Martę Bogdanowicz pt. "Przytulanki- czyli wierszyki na dziecięce masażyki. Zabawy relacyjno- relaksujące".

Metoda Marianny i Christophera Knill.

Program ten nosi nazwę "Program Aktywności" i jego głównym zadaniem jest kształtowanie u dziecka orientacji w schemacie własnego ciała i rozwijaniu poczucia własnej odrębnej tożsamości. Z powodzeniem można go poprowadzić wśród dzieci z upośledzeniem znacznym i głębokim. Wszystkie zalecane czynności wykonywane są przy znacznej pomocy nauczyciela. Zajęcia mają swoje określone tempo wyznaczone przez muzykę dostosowaną do każdego kolejnego ćwiczenia. Dużym plusem tej metody jest odpowiednia ilość czasu przeznaczona na wykonanie każdego ćwiczenia. Daje to dziecku umiejętność „przewidywalności” następujących po sobie ćwiczeń oraz poczucie bezpieczeństwa.

W skład metody wchodzi cztery programy oraz program wprowadzający i program specjalny.

- Program wprowadzający trwa około 8 minut i obejmuje następujące aktywności: kołysanie, wymachiwanie rękoma, pocieranie dłoni, klaskanie, poklepywanie głowy, brzucha, relaksacja.
- Program I- trwa około 15 minut i obejmuje: kołysanie, wymachiwanie rękoma, zginanie i prostowanie rąk, pocieranie dłoni, zaciskanie i otwieranie dłoni, poruszanie palcami, klaskanie, poklepywanie głowy, policzków, łokci i brzucha, przewracanie się, relaksacja.
- Program II - trwa około 15 minut i obejmuje: kołysanie, klaskanie, poklepywanie brzucha, ud, kolan, wiosłowanie, pocieranie stóp, poruszanie palcami nóg, leżenie na plecach, obracanie się z pleców na bok, obracanie się z pleców na brzuch, relaksacja.
- Program specjalny- trwa około 15 minut i obejmuje: wymachiwanie rękoma, pocieranie dłoni, zaciskanie i otwieranie dłoni, klaskanie, poklepywanie policzków, brzucha, ud, poruszanie stopami, nogami, przewracanie się, relaksacja.

Metoda Ruchu rozwijającego Weroniki Sherborne.

Głównym założeniem tej metody jest rozwijanie za pomocą ruchu świadomości własnego ciała i otaczającej dziecko przestrzeni, usprawnianie ruchowe, dzielenie przestrzeni z innymi osobami oraz nawiązywanie z nimi bliskiego kontaktu za pomocą ruchu i dotyku. Udział w zajęciach opartych na MRR wpływa stymulująco na rozwój emocjonalny, społeczny i poznawczy ucznia.

Program, który chcę wprowadzić do pracy z dzieckiem upośledzonym umysłowo zawiera wybrane ćwiczenia z metody Weroniki Sherborne. Dostosowane są one do możliwości ruchowych dzieci, a są to głównie dzieci leżące lub ze znacznymi ograniczeniami ruchowymi.

Ćwiczenia wykonywane są w zróżnicowany sposób: samodzielnie, wraz z nauczycielem lub grupowo - również przy pomocy nauczyciela.

Przykładowe ćwiczenia:

-Ćwiczenia rozwijające świadomość osoby:

- fotelik
- powitanie paluszkami
- powitanie stopami
- iskierka
- meksykańska fala

- Ćwiczenia kształtujące świadomość schematu ciała:

- moje...(Nauczyciel nazywa daną część ciała i wykonuje konkretny ruch. Dziecko naśladuje nauczyciela)
- moje- twoje (wszyscy siedzą w parach naprzeciwko siebie i wykonują kolejno poszczególne czynności)
- moje- twoje- lustro
- koncert- zmiana pogody
- prawa ręka- lewe ucho
- przeciąganie się -jak najwyżej
- przeciąganie się - jak najszerzej
- pełzanie
- czworakowanie
- przechadzka
- bączek
- wiatraczek

- Ćwiczenia oparte na relacji "z"

- fotelik-wersja I, II, III
- leżanka- wersja I, II, III
- koń na biegunach
- rolowanie na podłodze lub na nogach dorosłego
- wycieczka-wersja I, II
- hipoterapia
- huśtawka
- mały i duży samolot
- plecak
- koszyczek

- Ćwiczenia oparte na relacji "razem" :

- piłowanie drewna
- rowerek
- lustro
- mańka-wstańka
- podskoki w trójkach
- razem w kole
- iskierka
- krzesetko
- wahadło
- mała karuzela

- masaż grupowy

- Propozycje zabaw z rekwizytem (koc, chusta animacyjna):

- powitanie
- na kocu - pod kocem
- kołderka
- jasno- ciemno
- podróże na kocu
- wyspy
- naleśniki
- w worku
- bujanie w kocu i inne

Zajęcia prowadzone metodą MRR prowadzone będą według następującego schematu:

- powitanie grupy
- świadomość osoby, schematu ciała i przestrzeni
- relacja " z "
- ćwiczenia relaksacyjne
- relacja " razem"
- ćwiczenia relaksacyjne
- pożegnanie grupy

EWALUACJA PROGRAMU

Przewidywane osiągnięcia uczniów:

- umocnienie więzi między nauczycielem i uczniem oraz między uczniami w grupie
- przeżycie pozytywnych emocji podczas wspólnych zabaw ruchowych
- zwiększenie sprawności manualnych uczniów
- wzmocnienie poczucia własnej tożsamości i integralności
- zwiększenie odporności na stres
- eliminowanie niepożądanych zachowań i utrwalanie pozytywnych wzorców
- rozwijanie wrażliwości dotykowej ucznia poprzez regularne stosowanie dotyku - głównie w masażach
- rozwój psychoruchowy dzieci - w tym przede wszystkim rozwinięcie świadomości własnego ciała, poczucia bezpieczeństwa i zaufania
- nabycie umiejętności wyciszenia się i relaksacji

EWALUACJA

W celu ewaluacji efektów pracy zastosuję arkusz diagnostyczny, który pozwoli zweryfikować osiągnięcia i braki uczniów oraz przyczyni się do dalszego doskonalenia metod pracy w celu osiągnięcia jak najlepszych wyników.

Oto pytania - obserwacje poczynione przez nauczyciela w trakcie realizacji programu zawarte w arkuszu diagnostycznym :

- Czy dziecko jest zainteresowane zajęciami, dostrzega ich istnienie?
- Czy czuje się swobodnie podczas zajęć (nie krzyczy, nie płacze?)

- Czy reaguje w jakiś sposób na pojawianie się muzyki?
- Czy podaje ręce stojąc w kole?
- Czy chętnie wykonuje polecenia nauczyciela?
- Które z ćwiczeń wywołuje niechęć, a które wykonywane jest z radością?
- Czy uczeń potrafi pokazać na sobie części ciała? Jakie?
- Czy potrafi współpracować nauczycielem?
- Czy samodzielnie potrafi współpracować z nauczycielem lub kolegą z grupy?
- Czy potrafi się zrelaksować?
- W których momentach zajęć reaguje agresją lub odmawia dalszej współpracy?
- Które z proponowanych form zajęć wykonuje najchętniej ?
- Przez jak długi okres czasu potrafi skupić uwagę na wykonywanym ćwiczeniu?

BIBLIOGRAFIA:

1. Bogdanowicz M., "Przytulanki czyli wierszyki na dziecięce masażyki", Gdańsk 2011
2. Bogdanowicz M., Okrzesik D., "Opis i planowanie zajęć według Metody Ruchu Rozwijającego Weroniki Sherborne", Gdańsk 2011
3. Borkowska M (red.), "ABC rehabilitacji dzieci. Mózgowe porażenie dziecięce", Warszawa 1989
4. Minkiewicz E., "Jak krok po kroku wprowadzić dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych w świat zabawy i nauki", Kraków 2006
5. Olechnowicz H., "Wychowanie i nauczanie głębiej upośledzonych umysłowo", Warszawa 1979
6. Sher B., "Gry i zabawy we wczesnej interwencji", Gdańsk 2013